

ARVOPERUSTA JA OPETUSSUUNNITELMA MUSIIKKIOPPILAITOKSISSA

Simo U. Savolainen

**Pedagoginen opinnäytetyö
Huhtikuu 2009**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Savolainen, Simo U.	Julkaisun laji Pedagoginen opinnäytetyö (5 op)	
	Sivumäärä 23	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Arvoperusta ja opetussuunnitelma musiikkioppilaitoksissa		
Koulutusohjelma Opettajan pedagogiset opinnot musiikin ja tanssin alalla		
Työn ohjaaja(t) Rautio Tuija		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä opinnäytetyö keskittyy tarkastelemaan arvokäsitteitä, joita opetushallituksen opetussuunnitelman perusteissa ja Musiikinystävään musiikkiopiston opetussuunnitelmasta löytyy. Tärkeitä arvomääreitä ovat esimerkiksi hyvä musiikkisuhde, edellytysten luominen elinikäiselle musiikin harrastamiselle ja valmiuksien antaminen musiikkialan ammattiopinnoille. Viimeinen porras tarkastelussa keskittyy pohdiskelemaan arvojen toteutumista opinnäytteen tekijän omassa arkityössä.</p> <p>Opetushallituksen laatimat Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet vahvistettiin 2002. Sen alussa määritellään laajan oppimäärän tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet. Oppimiskäsitys on konstruktivistinen ja tätä asiakirjaa mallina ja apuna käyttäen musiikkioppilaitokset ovat muotoilleet omat opetussuunnitelmansa, jotka tuli ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2004.</p> <p>Musiikkioppilaitosten toimintaperiaatteissa ja arvopohjassa on tapahtunut suuria muutoksia, kun vertailukohtaksi otetaan vaikkapa 25 vuoden aika. Aiemmin toiminnan keskiössä olivat järjestelmä, normit ja säädökset, joiden mukaan oppilaan tuli edetä opinnoissaan. Oppilasta ikään kuin peilattiin olemassa oleviin säädöksiin ja normeihin. Tänä päivänä tärkeitä arvoja musiikkioppilaitoksen arjessa ovat esimerkiksi hyvä musiikkisuhde ja musiikin ilo. Oppilasta pidetään yksilönä ja hänen henkistä kasvua ja sosiaalisuuden kehittymistä pidetään tärkeinä asioina.</p> <p>Opinnäytetyöhön sisältyy historiallinen osuus musiikinopetuksen arvojen kehittymisestä ja kaksi tärkeätä alkulähdettä ovat kansakoululaitoksen ja musiikkioppilaitoksen kehittyminen. Musiikkikasvatusfilosofinen osuus luo ymmärrystä arvokäsitteiden takana olevaan ajatteluun. Tänä päivänä musiikkioppilaitoksissa kohdataan lapsi ja nuori ymmärtäen hänet yksilönä. Musiikillisen lahjakkuuden herättäminen, luovuuden ja sosiaalisten taitojen kehittäminen ovat tärkeimpiä tavoitteita. Toimintaa määrittävässä keskiössä on opetussuunnitelma ja tämä kaikki vaatii opettajilta suurta ammattitaitoa.</p> <p>Avainsanat: arvot, opetussuunnitelman perusteet, musiikin laaja oppimäärä, oppimiskäsitys</p>		
Avainsanat (asiasanat) Tarkista yleisestä suomalaisesta asiasanastosta sen mukaiset sanat. http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/		
Muut tiedot Esim. Työhön kuuluvat irralliset liitteet		

Author(s) Savolainen, Simo U.	Type of Publication Diploma project (5 ECTS credits)	
	Pages 23	Language english
	Confidential ☐ Until _____	
Title The basic of values and curriculum in Finnish music schools		
Degree Programme Pedagogical studies for music and dance teachers		
Tutor(s) Rautio Tuija		
Assigned by		
Abstract <p>This thesis focuses on evaluating the concepts of values, which are found in the curriculum of the Finnish National Board of Education and the curriculum of Musiikinystävään musiikkiopisto music school. Important examples of these concepts of values are for example good relationship with music, creating conditions for lifelong interest in music and preparation for professional study in music. The last step of evaluation focuses on how these values are fulfilled in the work of the author of this thesis.</p> <p>The curriculum of the Finnish National Board of Education for the extensive syllabus of music of the basic education in the arts was confirmed in 2002. First the curriculum defines the aims, values and general goals of the extensive syllabus. The concept of learning is constructivist. Using this document as a model and aid the music schools have formed their own curriculums, which were to be taken into use at the latest on 1st of August, 2004.</p> <p>Great changes have taken place in the principles and values of music schools in the last 25 years. Previously the system, norms, and regulations were the core of activity, and the students had to advance in their studies according to them. The student was mirrored with the existing regulations and norms. Today among the important values in music schools are for example good relationship towards music and joy of making music. The students are seen as individuals and importance is given to their development both mentally and socially.</p> <p>This thesis includes a historical section which deals with the development of values in music education. Two important sources are the development of the primary school and the music school systems. The section dealing with the philosophy of music education gives insight to the thinking which is behind the concept values.</p> <p>In the music institutes of today the children and youth are taken as individuals. Awakening musical talent, creativity and social skills are among the most important goals. The curriculum is the defining core of activity and all this requires great professional expertise from the teachers.</p> <p>Keywords: values, basis of curriculum, extensive syllabus of music, concept of learning</p>		
Keywords		
Miscellaneous		

Sisällys

1. JOHDANTO	1
2. ARVO-KÄSITTEEN TARKASTELUA MUSIIKKIKASVATUKSESSA	2
2.1 ARVO-KÄSITEEN LÄHTÖKOHTA MUSIIKKIKASVATUKSESSA.....	2
2.2 ESTEETTINEN JA PRAKSIAALINEN MUSIIKKIKASVATUSFILOSOFIA.....	3
2.3 KOHTI MONIARVOISTA MUSIIKINOPETUSTA.....	5
2.4 ARVO - YHTEISEN TOIMINNAN PERUSTA	6
3. MUSIIKKIOPPILAITOSTEN MUOTOUTUMINEN	8
4. KATSAUS NYKYHETKEEN	10
5. ARVOMÄÄREISTÄ TAITEEN PERUSOPETUKSEN MUSIIKIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISSA	11
6 IHMISKÄSITYS JA OPPIMISKÄSITYS OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISSA	14
7. ARVOKÄSITTEET JA OPPIMISKÄSITYS KUOPION MUSIIKINYSTÄVÄIN MUSIIKKIOPISTON OPETUSSUUNNITELMASSA	15
8. POHDINTAA: OPETUSSUNNITELMAN ARVOT JA OMA TYÖ	16
9. LÄHTEET	19
9.1 KIRJALLISUUS.....	19
9.2 INTERNET-LÄHTEET, SÄHKÖPOSTI.....	22

1 JOHDANTO

Hyvä musiikkisuhde. Edellytysten luominen musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Valmiuksien antaminen musiikkialan ammattiopinnoille. Nämä keskeiset arvomääreet löytyvät *Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelmien perusteista*, jotka ovat opetushallituksen laatimat vuodelta 2002 (Opetushallitus 2008). Pedagogisessa opinnäytetyössäni tarkastelen keskeisten arvomääreiden ilmentymistä tämän päivän musiikkioppilaitosten opetussuunnitelmissa ja niiden heijastumista omaan arkityöhöni.

Olen toiminut musiikkioppilaitoksen pianonsoiton opettajana 25 vuotta ja pannut merkille, että musiikkioppilaitoskulttuurissa on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Suurin muutos on tapahtunut musiikkioppilaitoksien toimintaperiaatteissa ja arvopohjassa. Ennen toiminnan keskiössä oli järjestelmä, normit ja säädökset, joiden mukaan oppilaiden tuli edetä opinnoissaan. Oppilasta ikään kuin peilattiin olemassa oleviin normeihin. Kurssitutkintojärjestelmä määritteli opintojen kulkua, ja tietyssä ajassa ja tietyn ikäisenä tuli saavuttaa tietty taso. Toiminta on ollut melko yksiviivaista, vaikka musiikin laaja oppimäärä, joka käsitteenä tuli opetussuunnitelmaan vuonna 2002, on antanut hyvän pohjan ammattiopinnoille. Klassinen musiikki on ollut musiikkioppilaitoksissa johtava musiikkigenre.

Pedagogisen opinnäytetyöni keskiössä on opetushallituksen laatima Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelmien perusteitten sisältämät arvomääreet ja miten ne ilmenevät Kuopion musiikinystävään musiikkiopiston opetussuunnitelmassa. Mukana pohdinnassa on myös oma arkityöni musiikkioppilaitoksen pianonsoiton opettajana. Minkälainen oppimiskäsitys ja ihmiskäsitys kätkeytyy näiden opetussuunnitelmien taakse ja toteutuvatko nämä arvot musiikkiopiston arkisessa aherruksessa.

Opinnäytetyöni aihepiiriä sivuavaa tutkimustietoa on viime vuosina alkanut ilmestyä jonkin

verran, mutta varsinaisesti musiikkioppilaitosten toimintaa säätelevien arvojen syvempää kartoitusta ei ole tehty. Marja Heimosen väitöskirja *Education & Law* vertailee neljän maan lainsäädännön vaikutusta musiikinopiskeluun, Erja Kososen tutkimus *Mitä mieltä on pianonsoitossa?* keskittyy oppilaan motivaatioon ja Kimmo Lehtosen teos *Maankorvessa kulkevi...* antaa äänen järjestelmästä pudonneille, vain joitakin mainitakseni. Perinteistä ammattiin tähtäävää opiskeluputkea on tutkittu Pirre Raijaksen väitöskirjassa *Musicians road to excellence* (2003) ja Airi Hirvosen väitöskirjassa *Pikkupianisteista musiikin ammattilaisiksi* (2003). Opinnäytetyöni taustoittamiseksi olen tutustunut valikoidusti alan kirjallisuuteen, musiikinopetusjärjestelmän historiaan, lainsäädäntöön, rajatusti kasvatustieteisiin, musiikkikasvatusfilosofiaan, opetussuunnitelmien perusteisiin ja valikoituihin musiikkioppilaitosten opetussuunnitelmiin sekä seurannut yleistä yhteiskunnallista arvokeskustelua. Taustoittaminen antaa syvyyttä tämän päivän ymmärtämiselle.

2 ARVO-KÄSITTEEN TARKASTELUA MUSIIKKIKASVATUKSESSA

2.1 Arvo-käsitteen lähtökohtia musiikkikasvatuksessa

Musiikkikasvatusfilosofian juuret ulottuvat antiikin Kreikkaan, jossa Platon ja Aristoteles pohtivat yhteiskunnan tehtävää hyvän elämän mahdollistajana. Platon pohti, kuinka Valtio tulisi järjestää, jotta ihmiset voisivat elää siellä hyvää elämää. Myös Aristoteleen mukaan valtio (polis) on olemassa hyvää elämää varten. Valtiolla hän tarkoittaa kreikkalaista kaupunkivaltiota (Sihvola 1991, 221; 1994, 58; Airaksinen & Häyry 1997, 106; MacIntyre 1981, 212–213). Aristoteles oli selvillä jo 2300 vuotta sitten siitä, että ihminen tavoittelee itsekunnioitusta ja onnellisuutta enemmän kuin mitään muuta (Elliott 1995, 119). Hän määritteli hyvän teoksessaan *Nikomakhoksen etiikka* seuraavasti:

Kaikkien taitojen ja tutkimusten samoin kuin myös kaikkien toimintojen ja valintojen katsotaan tähtäävän jonkin hyvän saavuttamiseksi. Siksi hyvä onkin osuvasti

määritelty siksi, mitä kaikki tavoittelevat. (Nikomakhoksen etiikka 1.1.1094a 1-3. Suom. Simo Knuuttila.)

Arto Haapala (1990, 8) toteaa, että kyseistä hyvyyden määritelmää käytetään vielä nykyään hyvyyden määritelmänä. Aristoteleen kokonaisvaltainen hyve-etiikka on siis sovellettavissa myös nyky-yhteiskuntaan ja esimerkiksi globalisaation esiin nostamiin eettisiin kysymyksiin (Sihvola 1994; Airaksinen & Häyry 1996, 14, 159).

Kun tarkastellaan 1900-luvun merkittäviä ajattelijoita, jotka ovat vaikuttaneet musiikkikasvatusfilosofian nykyisiin näkemyksiin, nousevat esille nimet Susan K. Langer, Leonard B. Meyer ja James Mursell. He muodostavat perustan sille keskustelulle, jota käydään nykyisessä musiikkikasvatuksessa. Merkittävimpiä musiikkikasvatuksen kehittäjähahmoja 1960-luvun jälkeen ovat olleet mm. Bennett Reimer, Keith Swanwick, J. A. Sloboda, T. A. Regelski ja 1990-luvulta David J. Elliott (Anttila ym., 20). Näistä filosofeista Reimer ja Elliott edustavat kahta nykyistä pääsuuntausta. Ne ovat esteettinen ja praksiainen musiikkikasvatus (Ks. esim. Alperson 1991; 1997; Elliott 1995; Reimer 1970; Regelski 2004; Westerlund 2002).

2.2 Esteettinen ja praksiainen musiikkikasvatusfilosofia

Musiikkikasvatusfilosofiassa on erotettu muun muassa seuraavat kaksi pääsuuntausta: niin sanottu esteettinen musiikkikasvatus (B. Reimer) ja praksiainen musiikkikasvatus (D. Elliott). Esteettisillä päämäärillä musiikkikasvatuksessa viitataan musiikillisten arvojen, rakenteiden, elementtien tai periaatteiden ymmärtämiseen, kokemiseen tai havaitsemiseen (Westerlund 2005, 251). Reimerille musiikkikasvatuksen lopullinen päämäärä on musiikin itsensä aikaansaama musiikillis-esteettinen nautinnon ja yhteyden kokemus, jossa musiikillisen taideteoksen taiteelliset ominaisuudet toimivat kokemuksen empiirisenä stimuluksena (Reimer 1989, 103). Hänen määritelmänsä mukaan musiikkikasvatuksen syvin arvo on sama kuin muissakin taidekasvatuksen

osa-alueissa eli parantaa ihmisten elämänlaatua rikastuttamalla inhimillisen tunteen kokemuksia (Reimer 1989, 53).

Praksiaalisessa musiikkikasvatusfilosofiassa korostetaan musiikin tekemisen, musisoinnin itseisarvoista merkitystä ja laajan musiikkikäsitteiden oikeutusta perinteisen ”musiikkiteoksen” ja länsimaiseen taidemusiikkiin painottuvan ”esteettisen” kasvatuksen sijasta (Ks. esim. Alperson 1991; 1997; Elliott 1995; Reimer 1970; Regelski 2004; Westerlund 2002). Elliott kutsuu ajattelun lähtökohtaansa praksiaaliseksi, jossa praksis on valistunutta, kriittistä ja tunnesidonnaista toimintaa vastakohtana pelkälle tehtävän oikein suorittamiselle (Anttila ym., 22). Praksiaalisen musiikkikasvatustieteen mukaan musiikkikäsite korostaa laaja-alaisuudessaan ja suvaitsevaisuudessaan musiikin monimuotoisuutta inhimillisen käytännön muotona. Musiikin toiminnallisuus, tekeminen ja kuunteleminen kytkeytyvät saumattomasti toisiinsa. Musiikki ei siis tarkoita vain teoksia, vaan toimintaa (esittäminen, musisointi, improvisointi), joka tarkoituksellisenä ja harkittuna sisältää aina myös tietoa (Anttila ym., 21). Elliott määrittelee filosofiansa keskiöön soittamisen niin sanotun optimikokemuksen eli flow-kokemuksen, jota on myös kutsuttu soittamisen lumoksi” (Czikszentmihalyi 1990; Kosonen 2001, 82).

Myös Thomas Regelski tähdentää musiikillisen toiminnan keskeisyyttä musiikinopetuksessa perustaen näkemyksensä niin aristoteeliseen perinteeseen (kuten käsitteisiin praxis ja phronesis (practical wisdom)) kuin myös sosiaaliseen tutkimukseen. Regelskin mukaan praksiaallinen tieto on luonteeltaan hyvin yksilöllistä, sillä tällainen tieto (jota hän vertaa urheilijoille peleissä kehittyvään strategiseen tietoon) perustuu toimijan muiden yksilöiden ja ryhmien kanssa saatuihin kokemuksiin. Praksista ei voi standardisoida, mikä vaikuttaa toiminnan arviointiin; käytännön olosuhteet ja todellisen maailman tarpeet toimivat kriteereinä universaalien arviointiperusteiden sijasta (Regelski 2004, 7).

Elliottin näkökanta on saanut osakseen myös voimakasta kritiikkiä. Jyrkimmin vastakkaista

näkökulmaa edustavien esteettisen musiikkikasvatuksen painottajia ovat olleet Reimer (1989, 153) sekä Swanwick (1979, 65).

Reimer korostaa musiikin arvoa sinänsä eli musiikki tarjoaa kognitiivisen kokemuksen, jollaista ei muuten voi saavuttaa. Swanwickin mukaan musiikki muokkaa ajatuksiamme elämästä ja itsestämme ja Elliott näkee musiikin välineenä minän ja itsetuntemuksen kasvuun (Anttila ym., 20).

Nykyisiä musiikkioppilaitosten omia arvomääritelmiä tai opetussuunnitelmia tarkastellessa on nähtävissä samankaltaisuutta Elliottin ajatusten kanssa. Henkinen kasvu, itsetunnon kehittyminen ja eläytyminen ovat Elliottin ajattelussa musiikin praktista luonnetta (Anttila ym., 22).

2.3 Kohti moniarvoista musiikinopetusta

Pedagogisessa opinnäytetyössäni on tarkoitus tarkastella musiikkioppilaitoksien toimintaa määrittävän opetussuunnitelman sisältämien arvomääreiden kehittymistä 40 vuoden aikana. Johdannossa mainittiin jo opetushallituksen laatiman Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän sisältämiä arvomääreitä. Samansuuntaisia määritelmiä voi löytää eri musiikkioppilaitosten omilta sivustoilta. Esimerkiksi Suomen musiikkioppilaitosten liitto (SML) määrittelee oman toimintansa arvoja seuraavasti: ”Taide kuuluu kaikille, laadukas toiminta, monimuotoisuus ja moniarvoisuus, yhteistyö, oppilaslähtöisyys ja hyvä musiikkisuhde, musiikin ilo.” (Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2008).

Musiikkioppilaitoksien arvot olivat 1960-luvulla hyvin erityyppisiä. Toimintaa määrittelivät auktoriteetit (rehtori ja oma opettaja), kurssitutkintojärjestelmä, ohjelmistoluettelot ja opintojen ajoittaminen sopivaan ikään. Henkinen ilmapiiri oli hierarkialähtöistä. Yhteiskunnallisesti elettiin poliittis-sosiaalisen heräämisen ja taloudellisen kasvun aikaa. Koulumaailmassa behavioristinen

oppimiskäsitys valtasi alaa. Oppilaiden tietoisuutta ja tunteita ei otettu huomioon, vaan oppimisessa korostui ulkoinen säätely. Hyvä ja kuuliainen oppilas osasi istua hiljaa pulpetissa ja viitata, jos tuli asiaa. Käyttäytymisen tuli olla kohteliasta ja hillittyä. Koulujen ja musiikkioppilaitosten johto- ja järjestyssääntöjä lukiessa huomio kiinnittyy kohtiin, joissa selvitetään kurinpidollisia toimia oppilaan käyttäytyttyä huonosti.

Millä tavalla musiikkikasvatusfilosofia näkyy tämän päivän musiikkioppilaitoskäytännöissä?

Näyttäisi siltä, että uusissa opetussuunnitelmissa arvojen määreet muistuttavat praksiallisesta ajattelusta eli vielä 80-luvulla ajattelun keskiössä oli esteettinen musiikkikasvatusfilosofia.

Praksiaalista ajattelua nykyisissä opetussuunnitelmien perusteissa edustaa musiikillisen pedagogian monipuolistuminen ajatellen oppilasta lähtökohtana. Esimerkkinä vaikkapa improvisointi, vapaasäestys tai kevyempi musiikkigenre. Voisi olettaa, että Sibelius-Akatemiassa vielä edelleenkin esteettinen musiikkikasvatusfilosofia on käytössä ainakin esittävän säveltaiteen koulutusohjelmassa, mutta esimerkiksi musiikkikasvatuksen koulutusohjelmassa praksiainen ajattelu on ollut vallalla jo hyvän tovin. Koulujen musiikkikasvatus on kehittynyt 60- 70-luvujen yhteislauluperinteestä monipuolisemmaksi. Bändit ja tanssiesitykset ovat jo arkea monissa kevätjuhlissa.

2.4 Arvo –yhteisen toiminnan perusta

Arvopohjan tutkimisen tarkoituksena on herättää pohdintaa ja keskustelua sekä tarjota mahdollisuuksia punnita ajattelun perusteita, tunteita ja toimintatapoja. Arvopohja antaa arkiselle toimille ja päätöksenteolle suuntia. Se myös antaa perusteluja toiminnalle ja sen arvioinnille. Yhteisöllisessä toiminnassa tarvitaan arvopohjasta nousevia perusperiaatteita. Erilaisista arvopohjista nostetut perusperiaatteet lisäävät arvoristiriitoja ja sattumanvaraisuutta. Selkeä

arvopohja ei ole jäykkä säännöstö tai lakikokoelma, jonka avulla yhteisöllinen toiminta ratkaistaan, vaan kuvaus peruseriaatteista, joita yhteisössä pyritään toteuttamaan. Monia eri oppilaitosten sivustoilla olevia arvomääreitä luettuani, valitsin edellä olevan kuvauksen. Se on Jyväskylän Cygnaeuksen peruskoulun opetussuunnitelmasta vuodelta 2001 ja siinä tavoitetaan onnistuneesti olennainen.

Konservatorioiden ammattilinjojen sisällyttäminen ammattikorkeakouluihin 1990-luvulla antoi sysäyksen kehitykselle, joka johti 2000-luvulla opetussuunnitelmien paikalliseen määrittelyyn myös musiikkioppilaitoksissa. Kehitykseen olivat vaikuttaneet ympäröivässä yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset, kuten siirtyminen modernista teollisuusyhteiskunnasta postmoderniin aikaan (Pöyhönen 2002, 5). Hannele Salminen (2000b, 9) on käsitellyt ammattikorkeakoulujen yleisten koulutuspoliittisten tavoitteiden taustalla olleita ajattelutavan muutoksia. Muutoksia on tapahtunut yleissivistystä koskevassa näkemyksessä, ihmiskuvassa, oppimisenäkökulmassa ja ammattitaidon käsitteessä.

Minkälaisia arvomääreitä sitten löytyy erilaisten musiikkioppilaitosten omilta internetsivustoilta tai opetussuunnitelmista? Tämän päivän musiikkioppilaitokset ovat satsanneet paljon omiin sivustoihin. Kilpailu opiskelijoista kovenee ja sivustojen ulkoasuun on tullut markkinahenkistä ilmettä mukaan. Houkuttelevuutta lisätään kuvilla ja alueen muitakin kilpailuvaltteja käytetään hyväksi. Sivustoilta löytyy oppilaitoksen arvot, jotka ovat samansuuntaisia luonteeltaan eri puolella Suomea, mutta omaa erikoisosaamista korostetaan myös arvojen määrittelyissä. Seuraavassa muutamia esimerkkejä:

Suomen musiikkioppilaitosten liitto (SML) määrittelee oman toimintansa arvoja seuraavasti: ”Taide kuuluu kaikille, laadukas toiminta, monimuotoisuus ja moniarvoisuus, yhteistyö, oppilaslähtöisyys ja hyvä musiikkisuhde, musiikin ilo.” (Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2008).

Kuopion konservatorion sivuston mukaan taas arvoja ovat "musiikki ja tanssi erottamattomana osana inhimillistä olemassaoloa ja kasvua, luovuus, ilo ja elämykset, turvallisuus, oikeudenmukaisuus ja sitoutuminen." (Kuopion konservatorio 2008).

Kuopion musiikinystävään musiikkiopistossa pidetään tärkeinä toimintaa määrittelevinä arvoina luoda lapselle ja nuorelle hyvä musiikkisuhde. Musiikillisen lahjakkuuden herättäminen, luovuuden ja sosiaalisten taitojen kehittäminen ovat tärkeimpiä tavoitteita. (Musiikinystävään musiikkiopiston opetussuunnitelma 2004).

3 MUSIIKKIOPPILAITOSTEN MUOTOUTUMINEN

Musiikinopetuksen arvojen kehittymiseen Suomessa on vaikuttanut varmaankin moni asia, mutta tärkeimpinä niistä kansakoululaitos ja musiikkioppilaitokset.

Kansakoululaitos otti ensimmäisiä askeleitaan 1863, kun Jyväskylään perustettiin kansakoulunopettajaseminaari. Mallin tähän Uuno Cygnaeus haki Sveitsistä ja Saksasta. Opetusohjelmassa painotettiin käsitöitä, mutta myös musiikillista lahjakkuutta pidettiin erittäin tärkeänä. Seminaarilaisilta vaadittiin hyvää laulutaitoa jo pääsyvaatimuksena. Soittotaidon hankkiminen kuului opiskeluohjelmaan ja soittimina opiskeltiin viulun ja urkuharmonin soittoa (Cygnaeus 1863, 67). Nämä ainekset yhdessä vahvan kristilliseen arvomaailmaan perustuneen kasvatusihanteen ja voimakkaan isänmaallisen hengen kanssa muodostivat henkisen ilmapiirin, jossa kansakoululaitos Cygnaeuksen johdolla käynnistettiin.

Toinen tärkeä alkulähde tarkasteltaessa musiikinopetuksen arvojen kehittymistä on musiikkioppilaitoksen syntyhistoria. Sen historia alkaa 1800-luvun lopulta, jolloin perustettiin Helsingin Musiikkiopisto. Toiminta suunniteltiin suoraan ammattiin tähtääväksi. Richard Faltinin ja

Martin Wegeliuksen Saksasta tuomat vaikutteet loivat perustan tavoitteelliseen ammattiin tähtäävälle musiikin opiskelemiselle. Vuonna 1885 opistossa oli kolme osastoa: alkeiskoulu, musiikkikoulu ja jatko-osasto. Alkeiskoulussa opiskelivat musikaalisesti lahjakkaat koululaiset, musiikkikoulussa harjoitettiin varsinaisia konservatorioaineita ja jatko-osastossa päättäviä ja täydentäviä opintoja. Sellaiset opiskelijat, joiden tavoitteena eivät olleet varsinaisesti ammattiin tähtäävät opinnot, otettiin opistoon ylimääräisinä opiskelijoina (Pajamo 2007, 23). Saksasta saatiin malli kurssitutkintojärjestelmälle, jota sitten 1960- ja 70-luvuilla kehitettiin suomalaisille musiikin harrastajille sopivaksi. (Ritaluoto 1996, 51)

Sodan jälkeinen jälleenrakentamisen ja yhteiskunnallisen nousun kausi antoi sysäyksen myös musiikkioppilaitosten perustamiselle eri puolille Suomea. Merkittävä rajapyykki oli vuosi 1956, jolloin perustettiin Suomen Musiikkiopistojen Liitto. Kokouksessa, joka pidettiin Lahdessa, oli edustettuina 12 musiikkioppilaitosta. Vain kaksi jättäytyi ulkopuolelle (Ritaluoto 1996, 28, 29). Liiton nimi muutettiin Kankaanpäässä vuonna 1978 pidetyssä kokouksessa muotoon Suomen musiikkioppilaitosten liitto r.y. (Ritaluoto 1996, 17). Nykyään SML:oon kuuluu 99 lakisääteistä valtiosuutta saavaa musiikkioppilaitosta. Näistä 89 on musiikkiopistoja ja 10 konservatorioita. Suomessa on myös musiikkioppilaitoksia, jotka eivät kuulu SML:oon (<http://www.musiikkioppilaitokset.org> 2008).

Musiikkioppilaitosten toiminnan arvopohja 1950- ja 60 -luvuilla perustui ammattiin tähtäävään opiskeluun. Esimerkiksi Kuopiossa opetustoiminnan yleiseksi vaatimukseksi asetettiin Sibelius-Akatemian ohjesääntöön ja kurssivaatimuksiin pohjautuvan ohjelman noudattaminen. (Kuopion Musiikkiopiston vuosikertomus 1957–58, opiston johtaja Pentti Karjalainen)

Jyväskylän opettajaseminaarin ja Helsingin musiikkiopiston perustaminen 1800-luvun lopulla ovat kaksi tärkeää alkusysäystä sille kehitykselle, josta on versonut nykyinen musiikillinen hyvinvointimme ja sivistyksemme. Opettajaseminaarissa musiikki miellettiin tärkeäksi aineeksi ja

kansakoulussa musiikki kuului kaikille. Musiikkioppilaitospedagogiikka sen sijaan tähtäsi ammattimaisuuteen käytännön syistä. Tarvittiin päteviä muusikoita orkestereihin ja opettajiksi. Ammattiin tähtäävyyden osalta musiikkioppilaitosten perustehtävä ei ole muuttunut tänäkään päivänä, mutta rinnalle on tullut muita arvoja. Niissä korostuvat oppilaslähtöisyys, luovuus ja ilo. Toisin sanoen musiikkioppilaitosten arvovalikoima on monipuolistunut. Ovatko nämä kaksi tärkeää alkulähdettä kohtaamassa tänä päivänä musiikkioppilaitosten uudenaikaisessa ajattelutavassa?

4 KATSAUS NYKYHETKEEN

Tarve muunkin kuin musiikin laajan oppimäärän mukaiseen musiikinopiskeluun on ollut niin ilmeinen, että sille luotiin vaihtoehtoinen malli: opetushallituksen johtokunta hyväksyi *Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet* maaliskuussa 2005 (Opetushallitus 2005). Siinä arvot ja yleiset tavoitteet määritellään omassa luvussaan ja esimerkkinä luvun sisällöstä olkoon seuraava lause: ”Opiskelussa on keskeistä taiteen tekeminen ja sen kokemisen ilo sekä halu, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti” (Opetushallitus 2008). Opetussuunnitelman perusteet on suunnattu mahdollisille taiteen perusopetuksen oppimäärän mukaisen koulutuksen järjestäjille, kuten kansalais- ja työväenopistoille, konservatorioille ja muille musiikkioppilaitoksille.

Valtionosuutta käytetään musiikkioppilaitoksissa vain musiikin laajan oppimäärän mukaan opiskelevien hyväksi. Kuitenkin kymmenen viimeisen vuoden aikana miltei kaikkiin musiikkioppilaitoksiin on kehittynyt uusia vapaita/avoimia (omakustanteisia) osastoja, mikä tarkoittaa, että valtionosuuden piirissä olevissa musiikkioppilaitoksissa valtionosuutta ei käytetä siellä opiskelevan hyväksi. Vapailta/avoimilla osastoilla ei noudateta perusasteen tai musiikkiopistoasteen opetussuunnitelmaa, vaan niillä voi opiskelijan mielenkiinnon mukaan

keskittyä vaikkapa vapaaseen säästykseen tai kevyeen musiikkiin. Nämä osastot toimivat yleensä ns. omakustannusperiaatteella, Vapaita/avoimia osastoja toimii nykyään suurimmassa osassa musiikkioppilaitoksista (Partti 2005). Kysyntä toisen tyyppiselle opintosisällölle, mutta myös oppilaitten sijoittamiselle oppilaskiintiöiden yli on antanut kasvusysäyksen näiden osastojen perustamiselle. Kehittykö niistä taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaan opetusta antavia osastoja musiikkiopistoihin, ja suunnataanko valtionosuutta tulevaisuudessa näillä osastoilla opiskelevien hyväksi?

Suomalaisen musiikkikoulutusjärjestelmän erinomaisia tuloksia arvostetaan ympäri maailmaa. Kimmo Lehtonen kritisoi ajatusta mielenkiintoisesti tutkimuksessaan *Maankorvessa kulkevi...* Hän kirjoittaa tehokoulutuksesta ja valjastaa ajatuksen kansallisen identiteetin ylläpitoon. On rauhoittavaa tietää, että maailman laidalla sijaitsevasta Suomesta tulee maailmanluokan taiteilijoita, laulajia ja kapellimestareita. Lehtosen mielestä ilmiö on sama, olipa kyseessä oopperan diiva, sorateiden virtuoosi, Formula 1-gladiaattori tai juhlistu kapellimestari (Lehtonen 2003, 24). Lehtosen provosoiva tyyli sisältää totuuden siemenen. Kuitenkin uskallan väittää, että on hyvä asia, että musiikkioppilaitosjärjestelmän kautta voi ponnistaa vaikka maailman eliittiin. Aina se kuitenkin vaatii kovaa työtä, monen asian onnistumista ja ennen kaikkea hyvää pedagogiikkaa.

5 ARVOMÄÄREISTÄ TAITEEN PERUSOPETUKSEN MUSIIKIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISSA

2000-luvun musiikkioppilaitoksissa ovat käytössä opetussuunnitelmat, jotka on tehty talon sisällä oman opettajakunnan toimesta. Niiden mallina on opetushallituksen laatima *Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet* (jatkossa OPH:n perusteet) vuodelta 2002 (Opetushallitus 2008). Sen alussa määritellään musiikin laajan oppimäärän tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet. Ne ovat edellytysten luominen hyvän

musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin elinikäiselle harrastamiselle sekä valmiuksien antaminen musiikkialan ammattiopinnoille. Opetuksen tavoitteita ovat lisäksi oppilaan henkisen kasvun tukeminen, persoonallisuuden lujittuminen sekä luovuuden ja sosiaalisten taitojen kehittyminen. Annu Tuovilan väitöskirjassa *Mä soitan ihan omasta ilosta!* on haastateltu useita musiikkioppilaitosten opettajia, joiden mielestä opetussuunnitelmien uudistamisessa oli kyse sitoutumisesta näkemään lasten toiveita ja ottamaan niiden toteutumisesta vastuu. ”Ensimmäinen asia on se lapsen ja nuoren kuunteleminen. Se, että se vuorovaikutus on molemminpuolista. Ja sitten ilo on hirveen tärkeä asia. Sit käytännön tasolla meidän pitäisi oikeesti saada läpi koko opettajakunnan, yhteisesti, että sitouduttaisiin tällaisiin tavoitteisiin. Ja tähän on se asia, jonka kanssa me taistellaan musiikkiopistoissa, koska me ollaan itse kasvettu toisenlaisessa musiikkioppilaitoskulttuurissa” (Tuovila 2003, 168).

Lisäksi OPH:n perusteet määrittelee opetuksen tehtäväksi ”ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä.” Ajatuksena on tukea lasten ja nuoren kasvua tasapainoisiksi, terveen itsetunnon omaaviksi aikuisiksi, joilla on myös hyvät vuorovaikutukselliset taidot. Sosiaalista kanssakäymistä opetellaan yhteismusisoinnin parissa, jota korostetaan OPH:n perusteissa iloa tuovana ja opiskelumotivaatiota lisäävänä toimintana. Airi Hirvosen tarkastelee tutkimuksessaan *Pikkupianisteista musiikin ammattilaisiksi* viiden Sibelius-Akatemian solistisessa koulutuksessa olevan opiskelijan kertomuksia narratiiviselämäkerrallista tutkimusotetta käyttäen. Soitonopiskelijoiden identiteetin rakentumista tarkasteltiin sekä sosiaalisena että persoonallisena identiteettiprojektina (Hirvonen 2003, tiivistelmä). Identiteetin rakentumisessa solistisen koulutuksen opiskelijoilla on keskeisenä osana sosiaalinen vuorovaikutus merkittävien ihmisten kanssa sekä opintosuoritusten ja kilpailujen tuoma tunnustus. Lisäksi opiskelijoiden identiteetin rakentumisessa merkityksellisiä asioita ovat pitkän soitonopiskeluprosessin tuomat kokemukset. Suomalainen musiikkioppilaitosjärjestelmä on osaltaan keskeinen konteksti, jossa nämä

kokemukset rakentuvat. Vaikka Hirvosen tutkimuksessa kohdehaastatteluryhmänä ovatkin ammattiopiskelijat, niin saman ajatusmallin voi liittää myös musiikkioppilaitosmaailmaan.

Opettajan merkitys oppilaan identiteetin vahvistajana on varmaankin kiistaton. Soitonopetukselle on tyypillistä usein pitkä kahdenvälinen opettaja-oppilassuhde. Voidaan sanoa, että tämä vuorovaikutussuhde, joka monesti alkaa oppilaan lapsuudesta ja ulottuu varhaiseen aikuis-ikään on hyvin merkityksellinen. Se muodostaa erään tärkeän elementin opiskelijan identiteettiprosessissa (Hirvonen 2003, 28).

Kriittisempiä äänenpainoja esittelee Kimmo Lehtonen tutkimuksessaan

Maankorvessa kulkevi..., jossa hän näkee OPH:n perusteiden sisältävän lähinnä

opetussuunnitelmarunoutta. OPH:n perusteet on Lehtosen mukaan askel oikeaan suuntaan, mutta

muutokset ovat lähinnä kosmeettisia. Perusteluna hän esittää, että vain joitain termejä on muutettu

vastaamaan paremmin uusia haasteita. Esimerkiksi ”musiikkileikkikoulu” on nyt ”varhaisiän

musiikkikasvatus”, ”perustaso” ”musiikin perustaso”, ”opistoaste” ”musiikkiopistotaso” ja

”tutkintojen” sijaan puhutaan ”päättösuorituksista” (Lehtonen 2003, 15). Tarkennukseksi on

todettava, että päättösuoritus tarkoittaa vanhaa päästötodistusta ja tutkintojen sijaan nykyään

puhutaan tasosuorituksista. Kuitenkin Lehtonen jatkaa aivan oikein toteamalla, että pelkkä

käsitteiden vaihtaminen ei riitä, vaan tarvitaan perusteellista uudelleenajattelua ja siihen liittyvää

koulutusta (Lehtonen 2003, 15). Musiikkipedagogian keskiössä on käytännön työskentely elävien ja

tuntevien ihmisten kanssa, heidän ilmaisukykynsä ja musiikillisten taitojensa laajentaminen ja

vapauttaminen, toiminnan motivoiminen sekä erilaisten musiikin esiin nostamien kokemusten,

tunteiden, mielikuvien ja ajatusten jakaminen, välittäminen ja ymmärtäminen (Lehtonen 2003, 16).

Lehtosen käsityksiin musiikkipedagogian keskiöstä voi täysin yhtyä. Hänen esiin ottamansa

arvokäsitykset toisaalta nivoutuvat OPH:n tai SML:n sivustoilla oleviin arvomääreisiin.

6 IHMISKÄSITYS JA OPPIMISKÄSITYS OPETUSHALLITUKSEN LAATIMASSA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISSA

Opetushallituksen laatimaa opetussuunnitelman perusteita lukiessa ja arvokäsitteitä pohtiessa ihmiskäsitys hahmottuu holistiseksi eli kokonaisvaltaiseksi. Kasvatustieteen tohtori Laila Mäkisen (1998, 103- 105) mukaan ihmisen kehittymistä holistiseen oman ajattelun, oppimisen ja elämän itseohjautuvaan hallintaan voidaan tukea ja varhais- ja peruskoulukasvatuksesta lähtien vahvistamalla hänen reflektiivisyyttään sekä metakognitiivisia ja strategisia taitojaan. Tähän pohjautuu myös lasten ja nuorten parissa tehtävä työ musiikkioppilaitoksissa tänä päivänä.

Oppimiskäsitys OPH:n perusteissa pohjautuu ajatukseen, että oppiminen on aktiivinen ja tavoitteellinen prosessi, johon yksilöllisten ominaisuuksien ja motivaation lisäksi vaikuttaa opiskeluympäristö. Oppilas jäsentää ulkomaailmasta tulevaa informaatiota aiemman tietorakenteensa perustalta ja rakentaa näin kuvaa maailmasta ja itsestään tämän maailman osana.

Oppimiskäsitys on konstruktivistinen, mutta musiikkioppilaitoksen arjessa asia on monisäikeisempi. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen ei ole tiedon passiivista vastaanottamista vaan oppijan aktiivista kognitiivista toimintaa, jossa hän tulkitsee havaintojaan ja uutta tietoa aikaisemman tietonsa ja kokemustensa pohjalta. Tällä tavalla hän jatkuvasti rakentaa maailmasta ja sen ilmiöistä (Tynjälä 2000, 37 -38). Oppimiskäsityksen kirjoja lisää musiikkioppilaitoksissa annettava yksilöopetus ja siinä toteutuva mestari-kisälliperiaate.

Perinteisesti oppipoikajärjestelmä on kuulunut monien käsityöammattien, kuten suutarien, räätälien ja seppien, koulutukseen (Tynjälä 2000, 134). Tähän listaan on helppo lisätä soiton opiskelu, jossa näen selkeitä yhtäläisyyksiä juuri mestari-kisälliajatukseen.

7 ARVOKÄSITTEET JA OPPIMISKÄSITYS KUOPION MUSIIKINYSTÄVÄIN MUSIIKKIOPISTON OPETUSSUUNNITELMASSA

Kuopion musiikinystävään musiikkiopiston johtokunta hyväksyi opetussuunnitelman 21.9.2004. Sen parissa oli työskennellyt työryhmä, joka oli koostunut opiston opettajista. Ryhmään oli valittu puhallin-, jousi- ja piano-opettaja. Työ oli haastava ja ryhmä kokoontui useaan otteeseen. Lopulta asiakirja valmistui ja opetussuunnitelmasta oli saatu opistolle omannäköinen versio. Pohjana olivat OPH:n perusteet. Arvomääreet ovat seuraavanlaisia: *Kuopion musiikinystävään musiikkiopisto (jatkossa Kmy) haluaa luoda lapselle ja nuorelle edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin elämänikäiselle harrastamiselle. Ammattitaitoisten opettajien johdolla ja musiikkialan ammattikoulutuksen ja työelämän vaatimukset huomioiden luodaan edellytykset myös musiikkialan ammattiopintoihin. Musiikin opiskelu on vuorovaikutteista ja kokonaisvaltaista taidekasvatusta. Taiteen opiskelu tukee oppilaan henkistä kasvua ja hyvinvointia, vahvistaa itsetuntoa ja luo perustaa menestymiselle elämässä. Musiikillisen lahjakkuuden herättäminen, sen monimuotoisuuden huomioiminen sekä luovuuden ja sosiaalisten taitojen kehittäminen yksilön omista lähtökohdista käsin on yksi tärkeimmistä tavoitteista. Kmy pyrkii myös luomaan opiskelijalle myönteisen musiikkisuhteen sekä tukemaan hänen henkistä kasvuaan ja persoonallisuutensa kehittymistä, löytämään musiikillisen ja taiteellisen luovuutensa sekä kehittämään hänen sosiaalisia taitojaan.* (Kuopion musiikinystävään musiikkiopisto. Opetussuunnitelma 2004).

Edellä olevat määritelmät kuvasivat työryhmän mielestä Kmy:ssä jo tehtyä työn ideaa, mutta sen saattaminen tekstin muotoon selvittää käsitteitä ja antaa suuntaa pedagogialle. Opetussuunnitelma on tärkeä työkalu ja sitä onkin tarkoitus päivittää tietyn väliajoin. Lisäksi se lisää työviihtyvyyttä ja yhteisöllisyyden muotoutumisessa.

Oppimiskäsityksessä kasvatustieteellistä teoriapohjaa ei Kmy:n opetussuunnitelmasta löydy, mutta seuraava lause ”oppimisen lähtökohtana on opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus” sisältää ydinajatuksen: henkilökohtainen opetussuunnitelma (Hops) on ajattelun keskiössä. Tätä tukee vielä seuraavat lauseet Kmy:n opetussuunnitelmasta: ...rakentaa kullekin oppilaalle senhetkiset tarpeet huomioiva tavoitteellinen, päämäärätietoinen, mutta joustava opiskelusuunnitelma yhdessä oppilaan kanssa. Tärkeää on, että oppilas on opiskelusuunnitelmansa laatimisessa aktiivinen osapuoli, jolle annetaan mahdollisuus ottaa ikä kautensa edellyttämällä tavalla vastuuta opiskelustaan.

Avoimuus, välittömyys ja oppilaan kunnioittaminen ihmisenä luovat perustaa turvalliseen oppimisympäristölle. Opetuksen tehtävänä on myös ohjata ja auttaa oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. (Kuopion musiikinystävään musiikkiopisto. Opetussuunnitelma 2004).

8 POHDINTAA: OPETUSSUNNITELMAN ARVOT JA OMA TYÖ

Pystynkö luomaan oppilaalle hyvän musiikkisuhteen? Tai luonko edellytykset musiikin elinikäiselle harrastamiselle? Annanko valmiudet musiikkialan ammattiopinnoille? Haastavia kysymyksiä kaikki. Moni opettaja peilaa itseään opetussuunnitelman koviin tavoitteisiin tänä päivänä, tai ainakin niin pitäisi tapahtua. Joku voi ylimielisenä hymähdellä ja sanoa, että noin olen aina toiminut enkä tarvitse siitä kirjoitettua dokumenttia. Niin tai näin opettajatkin ovat ihmisiä ja heillä on erilaisia vahvuusalueita. Toinen on hyvä pienten lasten pedagogiassa ja toinen pärjää paremmin ammattilaisten parissa. Myös omat kiinnostuksen kohteet antavat suuntaa arjen valinnoille.

Kuitenkin tämän päivän musiikkioppilaitoksen opettajan on syytä suhtautua vakavasti oman ammattitaitonsa ylläpitämiseen, koska opetussuunnitelma edellyttää monenlaisten

asioiden hallintaa. Esimerkiksi improvisaatio tai vapaasäestys on sellaisia aineita, joihin 70- 80-luvuilla opiskelleet tämän päivän opettajat eivät välttämättä ole saaneet valmiuksia.

Opetussuunnitelmatyön musiikkioppilaitoksissa tulisi olla jatkuva prosessi, joka parhaimmillaan lisää työviihtyvyyttä ja opettajien yhteenkuulumisen tunnetta. Omalla kohdallani tämä opinnäytetyön tekeminen on valottanut sitä tärkeää seikkaa, millä tavalla OPH:n perusteet ja musiikkioppilaitoksen oma opetussuunnitelma nivoutuvat toisiinsa.

Omassa työssäni ehkä suurin muutos on tapahtunut suhtautumisessa oppilaaseen yksilönä. Uusi opetussuunnitelma korostaa juuri tätä seikkaa, kun ajatellaan henkisen kasvun tukemista, persoonallisuuden lujittumista sekä sosiaalisten taitojen kehittymistä. Opettajalta edellytetään oikeanlaisten soittotehtävien löytämistä aina kullekin oppilaalle oikeassa vaiheessa. Haastavinta lienee kuitenkin opettajan kannalta löytää oikea tapa vaatia. Se juuri on eri oppilaiden kohdalla erilainen. Motivaation ja ”nälän” herättäminen työntekoon on vaativaa. Uusi opetussuunnitelma-ajattelu antaa tilaa monenlaiselle musiikin tekemiselle, mutta myös harrastamisen tulee olla aina tavoitteellista.

Millainen sitten olisi opettajan hyvä suhtautumistapa opetussuunnitelmaan? Yksiselitteistä määritelmää on varmaankin mahdotonta sanoa, mutta opettaja, olla on hyvä ammatti-identiteetti, on aina valmis kyseenalaistamaan omia työmenetelmiään, ainakin kysymään: Voisinko tehdä tämän jotenkin toisin tai olisiko siinä ajatuksia parantaa omia käytäntöjä.

Yksi tapa kehittää omaa opettajuuttaan voisi olla se, että pitää opetussuunnitelmaa hyvänä työkaluna ja aina silloin tällöin peilaa erilaisia lauseita omaan työhön. Kirjallisuutta on myös runsaasti. Ainakin oma ajatukseni on se, että opettaja ei koskaan voi olla liian valmis ottamaan ulkopuolisia vaikutteita kehittääkseen omaa pedagogiaansa.

Mistä sitten tietää, että joku asia on onnistunut? Vanhemman kiitollinen palaute oppilaan innostumisesta kotiharjoitteluun, onnistunut tasosuoritus, pääsykokeen läpäiseminen ammattiopiskelijaksi, hyvä tuokio ihan tavallisella tunnilla tai joulukortti oppilaalta saavat varmasti jokaisen opettajan tuntemaan onnistumisen tunteen. Varmaan jotain tällaisia konkreettisia asioita kaipaa opettamisen mielenkiintoiselle, mutta vaativalle tielle.

9 LÄHTEET

9.1 Kirjallisuus

Airaksinen., Timo & Häyry, Heta (1997): Egoismi. Nyt. Teoksessa Hyvä, kaunis, tosi-arvojen filosofiaa. Toim. Heta ja Matti Häyry. Yliopistopaino. Helsinki.

Alperson, Philip (1991): What Should One Expect from a Philosophy of Music Education? The Journal of Aesthetic Education Vol. 25 No 3 (Fall 1991).

Alperson, Philip (1997): Value Monism, Value Pluralism, and Music Education: Sparshott as Fox. The Journal of Aesthetic Education Vol. 31 No 2 (Summer 1997).

Anttila, Mauno & Juvonen, Antti (2002): Kohti kolmannen vuosituhatosen musiikkikasvatusta. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi.

Cygnaeus, Uuno (1863): Ehdotuksia Suomen kansakoulutoimesta. Helsingistä, Keisarillisen Senaatin kirjapainosta.

Czikszentmihalyi, Mihalyi (1990): Flow: the psychology of optimal experience. Harper & Row cop. New York.

Elliott, David J. (1995): Music Matters. A New Philosophy of Music Education. Oxford University Press. New York.

Haapala, Arto, toim. (1990): Arvot, tiede, taide. Valtion painatuskeskus. Helsinki.

Heimonen, Marja (2002): Music Education & Law. Regulations as an instrument. Studia Musica 17. Sibelius Academy. PB-Printing Oy. Helsinki.

Hirvonen, Airi (2003): Pikkupianisteista musiikin ammattilaisiksi. Solistisen koulutuksen musiikinopiskelijat identiteettinsä rakentajina. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Kasvatustieteiden ja opettajakoulutuksen yksikkö. Oulu University Press.

Kosonen, Erja (2001): Mitä mieltä on pianonsoitossa.13-15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan. Jyväskylä University Printing House. Jyväskylä.

Lehtonen, Kimmo (2003): Maankorvessa kulkevi...Johdatusta postmoderniin musiikkipedagogian uudenlaiseen ymmärtämiseen. Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos. Painosalama Oy, Turku.

Karjalainen, Pentti (1958): Kuopion Musiikkiopiston vuosikertomus 1957 -58

Kuopion musiikinystävain musiikkiopisto. Opetussuunnitelma 2004

MacIntyre, Alastair (1981): After Virtue. Duckworth. London.

Mäkinen, Laila (1998): Oppilaan itseohjautuvuus ja sitä edistävä ohjaus peruskoulun yläasteelle siirtymisen vaiheessa. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 46.

Pajamo, Reijo (2007): Musiikkiopistosta musiikkiyliopistoksi. Sibelius-Akatemia 125 vuotta. Kirjapaino: Art-Print Oy, Helsinki.

Pöyhönen, Markku (2002): Musiikin opetussuunnitelman taustoja Keski-Suomen konservatoriosta Jyväskylän ammattikorkeakouluun. Licensiaatin opinnäytteen osa. Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos.

Raijas, Pirre (2003): Musicians road to excellence – the expertise in playing an instrument experienced by the top-players themselves. DocMus department. Studia Musica 20. PB-Printing Oy. Helsinki.

Regelski, Thomas A. (2004): Social Theory, and Music and Music Education as Praxis. Action, Criticism & Theory for Music Education Volume 3 No 3 (December 2004).
[Http://mas.siue.edu/ACT/index.html](http://mas.siue.edu/ACT/index.html).

Reimer, Bennett (1970): A Philosophy of Music Education. Prentice-Hall. New Jersey, Englewood Cliffs.

Reimer, Bennett (1989): *A Philosophy of Music Education*. 2.p. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Ritaluoto, Aimo (1996): *SML:n 40-vuotishistoriikki*. Soikoon Musiikki Laadukkaasti. Helsinki.

Salminen, Hannele (2000): *Yleiset koulutuspoliittiset tavoitteet ammattikorkeakoulu-uudistuksen taustalla*. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 2.

Sihvola, Juha (1991): *Selitykset*. Teoksessa *Aristoteles, Poliitikka*. Gaudeamus. Jyväskylä.

Sihvola, Juha (1994): *Hyvän elämän politiikka*. Näkökulmia Aristoteleen poliittiseen filosofiaan. Tutkijaliitto. Helsinki.

Swanwick, Keith (1979): *A Basis for Music Education*. New York: Routledge.

Tuovila, Annu (2003): "Mä soitan ihan omasta ilosta!". *Studia Musica* 18. Sibelius-Akatemia.

Tynjälä, Päivi (2000): *Oppiminen tiedon rakentamisena*. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Westerlund, Heidi (2002): *Bridging Experience, Action and Culture*. *Studia Musica* 16. Sibelius Academy. PB-Printing. Helsinki.

Westerlund, Heidi (2005): *Musiikin arvo ja arvokokemus musiikkikasvatuksessa*. Teoksessa Juha Torvinen & Alfonso Padilla (toim.): *Musiikin filosofia ja estetiikka*. Kirjoituksia taiteen ja populaarin merkityksistä. Yliopistopaino. Helsinki. s.249 -266.

9.2 Internet-lähteet, sähköposti

Kuopion konservatorio 2008. Strategia 2008-2012.

http://www.kuopionkonservatorio.fi/index.php?q=fi/esittely_strategia. 10.2.2008.

Opetushallitus 2008. Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet.

<http://www.oph.fi/SubPage.asp?path=1,17627>. 28.2.2008.

Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2008. Arvot. <http://www.musicedu.fi/?mid=462>
28.2.2008

Partti, Seppo. SML (Suomen musiikkioppilaitosten liitto). Taloussihteeri. Sähköposti 4.5.2005.